

fig for mig efter de Undersøgelser, som jeg har havt Leilighed til at gjøre, efter at dette Spørgsmaal er blevet reist dels som sagt af Landssthingets Udvalg og dels af det ærede Jirantsudvalg. Jyrend jeg gaar over til at udvillie min Opfattelse i faa Henseende, skal jeg tillade mig med nogle faa Ord at udtale mig angaaende min Stilling i det Hele til det Lovforslag, der her foreligger, hvad jeg særlig finder mig foranlediget til, da jeg ikke tidligere, naar der her i Thinget har foreligget Forslag angaaende Præsterne Lønning dels fra de høitærede Regjeringer og dels ved privat Initiativ, har havt Leilighed til at udtale mig om min Opfattelse af denne Sag. Jeg maa da for det første gjøre opmærksom paa, hvorledes jeg betragter det som givet, at der dels paa Grund af selve Forholdets Natur og dels paa Grund af de udtrykkelige Bestemmelser i vor Grundlov er ved denne Sags Afgjørelse et dobbelt Hensyn at tage, idet jo ikke alene Statens Lær og Interesser maa pointeres, men der tillige i en ganske særegen Grad maa tages Hensyn til, at Kirken er en Institution, som er kvalitativt forskjellig fra alle andre Institutioner i Staten eller i det borgerlige Samfund. Dette medfører Forholdets Natur allerede i og for sig med Nødvendighed, og det stadfæstes ved hele den Maade, hvorpaa Grundloven har stillet sig til Kirken, dels ved at omhandle dens Forhold i et særegent Afsnit og da navnlig ved at bebude en Forsatning for Kirken, og dels ved Bestemmelser i Begyndelsen af Grundloven angaaende den særegne Understøttelse, der fra Statens Side skal gives Folkekirken. Det er altsaa min Mening, at man ved Ordningen af dette Forhold maa i en ganske særegen Grad tage Hensyn ikke alene til Statens, men tillige til Kirkens Interesser. Jeg skal ikke nærmere gaa ind paa den Anskuelse, der er fremkommen i den nyere Tid, og som ogsaa er omtalt her i Salen ved forskjellige Leiligheder, en Anskuelse, som i Reglen udtrykkes ved den Sætning: Stat og Kirke skal adskilles, eller som Cavour har udtrykt sig, der skal være en fri Kirke i en fri Stat. Jeg skal som sagt ikke nærmere gaa ind derpaa; thi jeg tror, at det under de nuværende Forhold vilde være en blot theoretisk Undersøgelse uden nogen særlig praktisk Betydning, da det vistnok forholder sig saaledes, som det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. A. Hansen) ved en tidligere Leilighed har sagt, at det er Noget, der ikke ligger for heri Landet for Diebliffet; det er slet ikke gaaet op for Befolkningen, at noget Saadant maasse kan komme til at foreligge i en nærmere eller fjernere Fremtid. Jeg tror derfor, at man ved den forestaaende Ordning af de Forhold, der vedrøre Kirken, ogsaa i dens Stilling til Staten, maa gaa ud fra det nu Bestaaende, saaledes som det historisk har udviklet sig, og saaledes som det for Diebliffet er til. Det er bekendt, at man med Hensyn til den Sag,

som foreligger, har forsøgt to Veie, hvad jeg ikke nærmere skal gaa ind paa, da dette jo er tilstrækkelig bekendt, dels den, at man har ladet Tienden forblive ved Kaldene og kun indbetalt Overfluddet over et vist Beløb, og dels er man gaaet den Veie, som den høitagtede Minister nu har fulgt, og som væsentlig set er den samme Veie, der er bleven anbefalet her af dette Ting, idet man nemlig har inddraget samtlige Tiender som værende Statens Eiendom og foreslaaet at Lønne Præsterne som andre Statsembedsmænd med en fast Pengeløn. Jeg kan meget godt forstaa, at man er gaaet den første Veie, og jeg har selv isjor stemt for et Forslag, der gik i den Retning, et Forslag, som man den Gang havde Grund til at antage vilde blive tiltraadt af nærværende Ting, navnlig da den daværende Minister gik ind paa en Bestemmelse, som gav den bevilligende Myndighed fuld Raadighed over de overflydende Midler. Desuagtet fandt den Veie ikke Naade for dette Things Dine, og nu foreligger der et Forslag, som gaar den anden Veie, væsentlig set den samme Veie, som dette Ting her tidligere har ønsket at gaa. Det synes imidlertid efter de Udtalelser, der ere faldne fra det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. A. Hansen), som om man nu heller ikke vil gaa den Veie, hvad jeg tilstaa, at jeg ikke rigtig kan forstaa, da der efter den Maade, hvorpaa man her i Folkethinget isjor pointerede den faste Pengeløn som det, hvorpaa det væsentligst kom an, havde været al Grund, forekommer det mig, til at vente, at den høitærede Ministers Forslag vilde være bleven modtaget med nogen mere Velvillie her i Thinget, end Tilfældet har været. Jeg for mit Bedkommende skal kunne stemme for denne Sags Fremme og skal kunne stemme for en Ordning paa Grundlag som det af den ærede Minister foreslaaede, da jeg ikke ser rettere, end at den dels er meget imødekommende imod Fordringer ogsaa fra dette Ting, og dels ogsaa i en anden Henseende er fyldestgjørende, idet den tilfredsstiller de Fordringer, som jeg, efter hvad jeg berørte ved Begyndelsen af min Tale, mener, at der baade efter Sagens Natur og Grundlovens Bud kan stilles fra Kirkens Side, nemlig, at der sørges for den Stabilitet, som det altid har været Meningen at give den bestaaende Folkekirke, og i saa Henseende kan jeg godt forstaa og sympathisere med de Udtalelser, der findes i den høitærede Ministers Motiver, nemlig, at hans Hensigt har været at give de forhaandenværende Midler en mere hensigtsvarende, mere hensigtsmæssig og for Folkekirkeens Interesser frugtbarere Anvendelse, end det for Tiden sker. Ganske vist er ved dette Forslag den historiske Tradition brudt, idet man nu er gaaet over til at opstille Principet om at Lønne de geistlige Embedsmænd som Statsembedsmænd, man har brudt Traditionen om, at det er Menigheden, der lønner Præsten; men jeg tror som sagt